

Kommunalt Råd for Funksjonshemmede i Haugesund
Rådhuset
5528 Haugesund

Haugesund, 26/10-07

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 DEP
0030 OSLO

Høringsuttalelse til forslag om sterkere rettighetsfesting av ordningen med brukerstyrt personlig assistanse (BPA)

Kommunalt Råd for Funksjonshemmede i Haugesund ønsker å gi sin støtte til en sterkere rettighetsfesting av ordningen med brukerstyrt personlig assistanse (BPA).

For det første vil en rettighetsfesting av BPA føre til at brukerens ønsker virkelig blir satt fokus på og tatt på alvor. Når det som i dag er opp til kommunale saksbehandlere å avgjøre hvilken hjelpeform de kommunale tjenestene skal ha, må den som skal motta hjelpen ofte rette seg for kommunens ønsker. Dette betyr gjerne at hjelpen blir organisert etter tradisjonelle turnusplaner, som vanskelig lar seg kombinere med individuelle ønsker og behov. Dessuten fører gjerne tradisjonelle turnusordninger til at tjenestemottakeren må forholde seg til et stort antall tjenesteytere. Alle disse tjenesteyterne har ulike måter å gi hjelp på, noe som kan føles svært frustrerende for den som skal ta imot hjelpen. I mange tilfeller passiviseres brukeren, når hjelpen som gis, oppleves som lite meningsfull.

BPA er en måte å organisere sosiale tjenester på som kan være krevende for den som skal motta tjenestene. Oppgavene som arbeidsleder, og det store ansvaret som den enkelte funksjonshemmede påtar seg når han velger en BPA-ordning, er krevende. Det er sannsynlig at en del personer med ulike funksjonshemninger snart finner ut at ordningen ikke vil passe for dem. En kan derfor ikke forvente at det kommer til å bli et "rush" fra ordinære måter å organisere sosiale tjenester på og over til BPA. Det er folk som har et visst sosialt mot og overskudd til å gjøre noe med sin egen tilværelse, som kommer til å benytte seg av muligheten til å ordne tjenestene gjennom BPA. Likevel kan man ikke se bort fra at dersom

ordningen blir vellykket for tilstrekkelig mange, kunne det føre til et større press fra publikum om å få samme type hjelpeordning.

En må likevel legge stor vekt på de positive sidene ved BPA, som at det er brukers behov som står i fokus. Ordningen kan stimulere til større fleksibilitet, overkomme flere barrierer – ikke minst de psykiske. Fordi man våger å ta nye utfordringer og stadig gjøre nye erfaringer, brytes gamle grenser og personen oppnår en mye større grad av egen mestring og tilfredshet. Det man før trodde var en umulighet, klarer man etter hvert å gjennomføre. Funksjonshemningen oppleves dermed mindre endelig, fordi barrierene brytes stadig ned.

Kommunalt Råd for Funksjonshemmede i Haugesund er derimot i tvil om det er riktig å sette en grense på 20 timer, som lovforslaget antyder som et vilkår for å få BPA. Det kan være personer som bare har behov for litt råd og hjelp til for eksempel å disponere sin økonomi, og som med en BPA kunne fungere mer selvstendig. Det er kjent at når personer fungerer bra i de fleste av de daglige gjøremål, blir knyttet opp til en personalbase, mottar de gjerne mer hjelp enn de egentlig har behov for, fordi det passer inn i en kommunal turnustenkning. Med en BPA-ordning har man mulighet til å oppnå større selvstendighet. Det er lett å bli passivisert i en ordinær turnusordning som ikke forventer at brukeren har muligheter for å lære noe nytt. På den annen side setter arbeidet med å organisere BPA en effektiv bremse på hvor attraktiv en slik ordning kan være for brukeren. Den brukeren må være mye motivert, som ønske seg BPA, når omkostningene for brukeren blir uforholdsvise store.

Arbeidsgiveransvaret bør være valgfritt for brukeren av tjenesten. På samme måten må det være opp til den som mottar tjenesten å bestemme hvem som skal ansettes som assistent. Det er viktig at den som skal motta tjenesten kan ha et best mulig forhold til tjenesteyteren sin og at det er opp til denne eller hans eller hennes representant å bestemme hvilke arbeidsoppgaver vedkommende skal ha og når tjenestene skal gis. Dersom kommunen fikk bestemme hvem som skulle tilsettes eller hvilke oppgaver denne skulle utføre, ville brukermedvirkningen i praksis ikke ha noen særlig verdi.

Dersom den som mottar tjenesten ikke selv kan administrere BPA-ordningen, er det naturlig at den som har et nært forhold til brukeren, får rollen som arbeidsleder. Når brukeren er under 18 år, vil det være en av foreldrene som har en slik oppgave. Etter fylte 18 år, kan det være den som oppnevnes som verge (hjelpeverge), eller en person som (profesjonell) verge mener kan være i stand til å påta seg et slikt oppdrag, f.eks. søsken, ektefelle eller annen som har god kjennskap til og naturlig tilknytning til tjenestemottakeren.

Med hilsen

for Kommunalt Råd for Funksjonshemmede i Haugesund

Grete Müller, NFU

medlem i rådet

1. I hvilken grad vil de foreslåtte endringene føre til at et større antall brukere vil ønske tjenestene organisert som BPA? Fra hvilke grupper (type funksjonshemming, diagnose, alder) vil dette særlig skje? Hva vil være omfanget på den praktiske bistanden (tjenesteomfanget) til disse gruppene?

Hvordan kan dette påvirke de økonomiske og administrative konsekvensene av ordningen (for kommunen, og for staten)?

2. Bør kommunen eller brukeren bestemme arbeidsgiverforholdet?

Bør brukeren bestemme hvem som skal være assistenter?

3. Uavhengig av hvem som har arbeidsgiveransvaret, er det i utgangspunktet brukeren som skal ha arbeidslederansvaret for assistenten. Bør kommunen, pårørende eller hjelpeverge ha arbeidslederansvar dersom brukeren selv ikke er i stand til å ivareta dette?

Høringsuttalelser sendes til Helse- og omsorgsdepartementet, Postboks 8011 Dep, 0030 Oslo, eller elektronisk til postmottak@hod.dep.no. Høringsfrist er satt til 1. november 2007.

Helse-og omsorgsdepartementet har nå sendt ut det etterlengtede høringsdokumentet om individuell rettighetsfesting av BPA. Dette ser bra ut!

Selv om ULOBA ikke har fått gjennomslag for forslaget om å rettighetsfeste BPA gjennom en egen lov, noe som ville ha gitt større grad av likebehandling i kommunene, er ULOBA meget godt fornøyd med HODs forslag!

HOD vil forankere retten til BPA som en tilføyelse til Lov om sosiale tjenester § 4.3 hvor det da vil hete:

”Den som har fått omfattende bistand etter § 4-2 a har rett til å få tjenesten organisert som brukerstyrt personlig assistanse.”

De mest sentrale punktene i forslaget:

- **De som kan kreve å få tjenestene organisert som BPA, er personer som har ”omfattende og sammensatte assistansebehov”.**

Høringsnotatet antyder 20 timer i uka som en norm for hva som kan være et ”omfattende assistansebehov”, men sier samtidig klart at den enkeltes egen vurdering skal tillegges stor vekt, både når det gjelder omfanget og arten av assistansebehovet, og hvordan assistansen skal organiseres.

Dette samsvarer med dagens retningslinjer, som sier at en forutsetning for å få innvilget BPA er et assistansebehov som er så omfattende at det kan ivaretas bedre gjennom BPA enn gjennom mer tradisjonelle tjenester. Tankegangen er at ved et lite assistansebehov vil det ikke foreligge tilsvarende behov for BPA.

Merk! Dette innebærer ikke at den som har et mindre assistansebehov enn 20 timer mister muligheten til å få tjenestene organisert som BPA, men vedkommende blir som i dag avhengig av kommunens vurdering, skjønn og avgjørelse.

- **Rett til BPA skal ikke begrenses til bestemte funksjonsnedsettelse, alder eller diagnoser.**

- **Hvis man oppfyller vilkårene for rett til BPA, vil dette også omfatte rett til å velge arbeidsgivermodell.**
Dette betyr at man selv kan bestemme om et andelslag som ULOBA, kommunen eller en selv skal være arbeidsgiver for assistentene.
- **Retten innebærer også rett til å bestemme hvem som skal være assistent, også hvis man velger kommunen som arbeidsgiver.**
- **Man avgjør selv når og hvor assistansen skal foregå.**

Høringsfristen er satt til 1.november 2007. ULOBA vil uttale seg skriftlig i saken, og følge opp med møter med stortingsrepresentanter og komiteer på Stortinget.

Det er ikke avklart når lovfestingen vil tre i kraft, men den vil trolig kunne ventes i løpet av våren 2008. Forslagene i høringsdokumentet gir i seg selv så klare signaler at de vil være viktige når kommunene i mellomtiden behandler søknader om BPA.

Etter at lovfestingen er på plass, vil ULOBA fortsatt overvåke om praktiseringen av loven skjer i tråd med formålene og målsetningene.

Et stort skritt er tatt i riktig retning, for retten til frigjøringsverktøyet BPA!